

«Кобзар» – Володимир Борисович Дорошенко, котрий вніс дідуха та урочисто, під колядку «Свят-вечір», поставив його на покуття під образами. Дівчата винесли до столів запалені свічки, Народний хор української пісні «Кобзар» виконав «Отче наш...» на спомин про усіх славетних кобзарів, що відійшли у вічність. Після цього усі гості за традицією розговлялися кутею та узваром.

Весна ж у Башкортостані, для українців, починається з Шевченківських свят, учасниками котрих є учні українських шкіл із с. Золотоношка Стерлітамацького району, с. Степанівка Аургазинського району, с. Троїцьке Благотварського району, середньої школи № 9 м. Уфи, української недільної школи ім. Т. Г. Шевченка, української недільної школи з м. Салават, української недільної школи «Злагода», Народний хор української пісні «Кобзар», представниці Союзу українок Башкортостану «Берегиня», українські фольклорні колективи, яких в республіці налічується близько 30, шість з них мають почесне звання «Народного» та просто шанувальники українського слова.

За традицією свято розпочинає Народний хор української пісні «Кобзар» (керівник – заслужений працівник культури РБ і України Людмила Бабушкіна), у виконанні котрого звучать твори на слова Т. Г. Шевченка «Учітеся, брати мої!», «Вітре буйний», «Садок вишневий», «Рева та стогне Дніпр широкий...». Кожна школа готує до цього свята літературно-музичні, фольклорні та театральні композиції, відбувається конкурс на краще читання творів Т. Г. Шевченка, конкурс виробів українського декоративно-прикладного мистецтва, конкурс малюнків на тему «Я і Україна» тощо. По закінченню свята найактивніші його учасники нагороджуються похвальними грамотами від РНКЦУБ «Кобзар». Під егідою РНКЦУБ «Кобзар» для дітей та молоді Республіки Башкортостан, котрі вивчають українську мову як другу рідну, та всіх, хто бажає познайомитися з українською культурною спадщиною, в літній період організовується україномовний табір «Кобзарик». Згідно програми, діти в ігровій формі знайомляться з традиціями та обрядами українського народу, національними ремеслами, українською кухнею, народними іграми; вивчають український фольклор, розучують елементи українського танцю.

Крім того, щороку, як стверджує Софія Сіренко, учні її школи мають можливість бувати в гостях на українській землі, що є неабиякою можливістю прилучитися до самобутньої української культури та живого українського слова. «Ми є бажаними гостями в Міжнародному таборі «Артек», Міжнародному українознавчому таборі для дітей та молоді української діаспори у Львові», – зазначає конкурсантка. Отже, сьогодні в Башкортостані, як переконає Софія Сіренко, є справжня часточка України, яку створили патріоти своєї справи, і яким вдалося зробити так, щоб діти, народжені

не в Україні, могли відчувати себе представниками української нації там, де вони живуть.

Таким чином, на основі проведеного дослідження було з'ясовано, що діяльність культурних центрів та громадських об'єднань українців Придністров'я та Башкортостану (Росія) допомагає українській спільноті не асимілюватися у чужорідному оточенні та краще зрозуміти власну українську ідентичність.

1. Боднар В. В. Основні фактори формування тримовної освіти в Придністров'ї / В. В. Боднар // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2009. – Т. XXIII. – С. 478–486.
2. Великий Кобзар. Офіційний сайт Міністерства освіти Придністровської Молдавської Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minpros.org/index.php?option=com_content&task=view&lang=ua&id=613.
3. Воропаєва Т. С. Українство у світі: ціннісні та ідентифікаційні характеристики / Т. С. Воропаєва // Українознавство–2010: календар-щорічник / [упорядк. В. Піскун, А. Ціпка]. – К.: МП «Леся», 2009. – С. 92–100.
4. Димченко М. В. Культура українців у поліетнічному просторі Придністров'я: історико-культурологічний аспект [Електронний ресурс] / М. В. Димченко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2011_3/13.pdf.
5. Димченко М. В. Культурно-просвітницька діяльність закладів та організацій культури Придністровського регіону Республіки Молдова у пострадянський період (1991–2006 рр.) [Текст]: автореф. дис. ... канд. культурології: 26.00.06 / М. В. Димченко; Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2009. – 20 с.
6. Дякова О. Соціально-економічні підвалини збереження ідентичності української діаспори – концептуальні та теоретико-методологічні основи дослідження / О. Дякова // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2009. – Т. XXVI. – С. 445–453.
7. Закон України «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 № 2460–XII (остання редакція від 02.05.2011 на підставі 2555–17) [Електронний ресурс] // Закон України «Про об'єднання громадян». – Офіційний сайт Верховної Ради України. – Законодавство. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2460-12>.
8. Ідзьо В. Українська діаспора в Росії. Українсько-російські взаємовідносини: історія, наука, релігія / В. Ідзьо. – Львів: Бак, 2002. – 304 с.
9. Калюжна Г. Діяльність Мінського громадського об'єднання українців «Заповіт»: перспективи та проблеми розвитку / Г. Калюжна // Українознавство. – 2008. – № 3. – С. 165–167.
10. Кравченко О. Школи українознавства у світі: діяльності українських громадських організацій Великої Британії / О. Кравченко // Українознавство. – 2009. – № 4. – С. 292–295.
11. Левусь Д. А. Розвиток українознавчих центрів як магістральний напрям поглиблення української гуманітарної присутності у Придністров'ї / Д. А. Левусь // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2009. – Т. XXVI. – С. 468–471.
12. Найдено Л. Досвід роботи української недільної школи в умовах подвійного іншомовного оточення. Пошуки оптимальних програм викладання українознавчих предметів / Л. Найдено // Українознавство. – 2006. – № 3. – С. 286–288.
13. Обушний М. Громадські об'єднання далекосхідної української діаспори Росії у збереженні національної ідентичності / М. Обушний // Українознавчий альманах. – 2010. – Вип. 2. – С. 115–120.
14. Остапа О. Центр світового українства / О. Остапа // Українознавство. – 2003. – № 4 (9). – С. 385–387.
15. Панова Л. Про розвиток освіти українською мовою в муніципальній системі м. Рибниці та у районі / Л. Панова // Українознавство. – 2006. – № 4. – С. 346–350.
16. Пожидаєв Є. О. Громадські організації України, Росії та Білорусі в умовах системної політичної трансформації пострадянських суспільств [Текст]: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04 / Є. О. Пожидаєв; Донецький національний університет. – Донецьк, 2009. – 19 с.

Боряк Тетяна

Типологія архівної україніки

У статті аналізуються наявні на сьогодні типологічні схеми архівної україніки як чинника формування наукового напрямку українського архівознавства (теоретичний аспект) та переміщення/повернення української документальної спадщини з-за кордону (прикладний аспект).

In the article the present-day classification's schemes of the Archival Ucrainica as a factor of formation of scientific subject of Ukrainian Archives Study (theoretical aspect) and as a factor of movement/return to Ukraine its documentary heritage from abroad (practical aspect) are analyzed.

Відлік часу існування наукового напрямку «архівна україніка» у конституюваному вигляді можна вести від затвердження Державним комітетом архівів України (Держкомархів;

тепер Державна архівна служба України) Концепції створення та функціонування Національного реєстру «Архівна україніка». Прийняття Концепції було обумовлене копіткою

роботою над розпорошеною документальною спадщиною України: дослідження окремих аспектів переміщення документів у ряді країн; наповнення розділу «архівна україніка» веб-порталу «Архіви України»; створення профільного архіву україніки у 2007 р. Одним із векторів, спрямованих на становлення нового напрямку українського архівознавства, стало розроблення типологічних схем архівної україніки. Розглянемо та порівняймо ці схеми.

Першою, хто запропонував типологію україніки була американська дослідниця Патриція К. Грімстед, – вона представила її за аналогією з подібною типологією для російської документальної спадщини [2]. У цей час готувалися розділи першого вітчизняного підручника з архівознавства (1998). Автор розділу «Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка» Г. Боряк запропонував типологічну схему, спираючись на існуючий тоді досвід класифікації зарубіжної архівної спадщини. В основу типології україніки було покладено підхід Патриції К. Грімстед стосовно росіки, але у відповідності до українських реалій були внесені певні зміни, зокрема, виділено дві групи з вісімнадцятьма підгрупами.

До першої («український комплекс») входять 11 підгруп: 1) офіційні документи давніх українських урядових установ, які діяли на сучасних українських землях; 2) дипломатичні документи, створені за кордоном українськими місіями; 3) офіційні документи центральних установ, яким імперськими режимами було доручено адміністративну діяльність на українських землях; 4) офіційні документи провінційних, регіональних та місцевих органів на українських землях, створені імперськими режимами; 5) документи офіційних українських військових підрозділів або українські частини російських (радянських) збройних сил; 6) документи, що виникли поза межами колишніх Російської імперії та СРСР внаслідок діяльності там представників інших недипломатичних офіційних українських/радянських державних установ; 7) документи українських недержавних приватних установ: ділові, церковні, культурні представництва, які офіційно не контролювалися державою; 8) документи нелегальних організацій або організацій у засланні та окремих осіб, у т. ч. підпільних та дисидентських груп, які діяли на території сучасної України; 9) «особисті папери» окремих українців, включаючи українських емігрантів; 10) рукописні книги, зібрання історичних документів і автографи, аудіовізуальні матеріали, вивезені з України; 11) документи, створені за кордоном приватними українськими емігрантськими організаціями і громадами, що дотримуються українських традицій в еміграції; 12) колекції українських архівних матеріалів, створені за кордоном, або українські складові інших колекцій.

Друга група («зарубіжний комплекс») складається з шести підгруп: 1) урядові, напівприватні, або документи приватних установ та організацій і окремих осіб; 2) дипломатичні або консульські документи офіційних місій інших держав на українських землях і/або пов'язані з Україною матеріали дипломатичних документів офіційних місій у Російській імперії та СРСР; 3) документи військової і цивільної окупаційної влади на українських землях часів війни; 4) документи іноземних неурядових фірм, культурних, релігійних та інших організацій на українських землях; 5) особисті документи іноземців, які перебували в Україні; 6) колекції рукописів і документів, зібрані іноземцями, що жили в Україні [1, с. 118–127].

Другою за хронологією була типологія Патриції К. Грімстед, розроблена вже винятково стосовно українського документального масиву. Результатом її класифікації став

розділ «Про дескриптивну типологію української архівної спадщини за кордоном» фундаментальної праці «Трофеї війни та імперії» (2001) [5, с. 137–174]. Типологія дослідниці базується на двох засадах: інституційному і територіальному походженні документів та обставинах їхнього відчуження з батьківщини [5, с. 141]. Схема складається з двох частин.

Перша частина типології розкладає документи на групи відповідно до інституційного та територіального походження. Перша група є українським комплексом і включає: 1.А.1) офіційні документи ранніх українських урядів у межах України або за кордоном; 1.А.2) дипломатичні та інші офіційні документи, створені за кордоном українськими місіями чи представниками офіційних українських інституцій та організацій; 1.А.3) офіційні документи центральних установ, які управляли українськими землями від імені попередніх імперських режимів; 1.А.4) офіційні державні документи провінційних, регіональних чи місцевих установ у межах українських земель, створених владою попередніх імперських режимів, включно з документами Комуністичної партії; 1.А.5) документи офіційних українських військових об'єднань чи українських з'єднань Російської/Радянської армій; 1.А.6) спеціалізована документація українських земель, переміщена до імперських центрів, включаючи українські фільми, аудіовізуальну та іншу специфічну документацію; 1.А.7) документи, створені за кордоном поза межами Російської і Радянської імперій представниками інших недипломатичних українських/радянських державних інституцій; 1.А.8) документація українських недержавних та приватних інституцій (бізнесових, церковних та культурних організацій, які офіційно не контролювалися державою); 1.А.9) документація нелегальних або висланих організацій та осіб, включаючи таємні та дисидентські групи на українських землях за часів російського імперського та радянського режимів; 1.А.10) документи особового походження, включаючи українських емігрантів; 1.А.11) рукописні книги, автографи та колекції історичної документації; 1.А.12) документи, створені за кордоном приватними українськими еміграційними організаціями чи громадами; 1.А.13) колекції українських архівних документів, укладених за кордоном та/або українські компоненти інших колекцій [5, с. 143–154].

Другу групу становить «документація, створена іноземцями», що має п'ять категорій: 1.В.1) дипломатичні та консульські документи офіційних місій іноземних держав, які розміщувались на українських землях та/або документи, які стосуються України у складі дипломатичних документів іноземних місій у Російській імперії, СРСР, Польщі чи інших країнах, які контролювали сучасну українську територію; 1.В.2) документи іноземної воєнної та окупаційної влади на українських землях воєнного періоду; 1.В.3) документи іноземних неурядових бізнесових фірм, культурних, церковних організацій, ЗМІ тощо, які мали відділення в Україні (чи на українських землях у складі Російської імперії/СРСР); 1.В.4) особові документи іноземців, які проживали в Україні; 1.В.5) рукописні та документальні колекції іноземних резидентів в Україні [5, с. 154–159].

Друга частина типології американської дослідниці базується на обставинах відчуження документів і складається з восьми груп: 2.А) вихідна офіційна та приватна кореспонденція з організаціями та особами за кордоном, разом з документами, відчуженими на законних підставах шляхом дарування чи офіційних передавань; 2.Б) документи чи колекції, переміщені за кордон, або такі, що перебувають у сусідніх державах або колишніх колоніях у результаті

зміни міжнародних кордонів або церковних адміністративних округів та/чи вимушеної міграції етнічного населення; 2.В) офіційні українські архівні документи, створені в Україні та переміщені з українських земель імперськими керівними органами; 2.Г) неофіційні архівні документи, створені в Україні та переміщені імперськими керівними органами; 2.Г') архівні документи, захоплені у воєнний час ворожою стороною або пограбовані солдатами; 2.Д) документи, переміщені законно як приватна або корпоративна власність (бізнесові або особові документи українських емігрантів чи їхніх родин); 2.Е) архіви та культурні цінності, навмисно відчужені шляхом продажу державою, агентами під прикриттям та окремими особами; 2.Є) рукописні та архівні документи, незаконно відчужені з України через викрадення або несанкціонований експорт [5, с. 160–170].

Характерною особливістю наведених вище типологічних схем є те, що вони мають більше теоретичний характер порівняно з двома наступними – Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства та Центрального державного архіву зарубіжної україніки (ЦДАЗУ), які, особливо остання, мають передусім прикладний характер.

Третю типологію було розроблено 2007 р., коли Держкомархів України затвердив Концепцію створення та функціонування Національного реєстру «Архівна україніка». Визначився й новий підхід до питання класифікації – було виділено три складових архівної україніки: «автентична україніка» (групи А, Б); «історична україніка» (до 1991 р.: групи В, Г, Д, Е); «модерна україніка» (після 1991 р.: групи Б, В, Г, Д, Е) і запропоновано таке наповнення кожної з груп:

«А) документи, утворені в Україні й вивезені емігрантами (переважно міжвоєнного і повоєнного періодів): а) українських урядів, міністерств та відомств УНР, УД, ЗУНР та ін.; б) дипломатичних установ УД, УНР та ЗУНР; в) українських військових підрозділів (легальних та нелегальних): УПА, Січові Стрільці та ін.; в)* наукових установ, навчальних закладів, закладів культури; г) українських видавництв та редакцій газет і журналів; д) релігійних установ; е) рукописи наукових і літературних творів українських учених, митців, письменників, поетів; є) документи особового походження українських політичних, громадських і культурних діячів; ж) рукописи і рукописні книги, що потрапили за кордон у складі колекцій та книгозбірень українських емігрантів; з) архіви українських діячів, передані на постійне зберігання до державних і недержавних архівних установ у відповідності до заповітів фондоутворювачів; і) архіви українських діячів, що перебувають у приватній власності (отримання інформації за згодою фондоутворювачів);

Б) документи, утворені в Україні й переміщені (в результаті централізації архівних фондів за радянського часу чи незаконним шляхом) поза її межі: а) про українців в складі Червоної та Радянської армій; б) особисті архіви та колекції документів неукраїнського походження, пов'язаних з історією України; в) кінофотофондоменти; г) технологічна, картографічна, геодезична, наукова та інша спеціальна і супровідна документація;

В) документи, утворені українцями в еміграції (це питання пов'язане з проблемою національної самоідентифікації утворювачів документів та правом власності на ці документи): а) українських організацій (як світового, так і локального значення), створених в інших країнах; б) українських церков

різних конфесій; в) наукових і навчальних установ, спрямованих на розвиток української науки і освіти поза межами України; г) архіви та колекції українських культурологічних установ; д) колекції відомих українських діячів, які проживали в тій чи іншій країні;

Г) документи, утворені в країні локалізації української громади/українців, які містять інформацію про українців, український народ, Україну: а) державних установ цієї країни; б) державних установ інших країн; в) недержавних організацій та установ (політичні партії та рухи, громадські організації, наукові та культурні установи тощо); г) архіви церков, релігійних організацій; д) документи інших (окрім українських) етнічних груп і релігійних громад та їхніх відомих представників, які емігрували з території України;

Д) особові фонди неукраїнського походження, що містять відомості як про історичні події, що відбувались на території України, так і про українську спільноту в країні її локалізації: а) зарубіжних дипломатів, які перебували в Україні згідно з призначенням; б) міжнародних гуманітарних представництв; в) учасників визвольних змагань та збройних конфліктів на території України; г) діячів культури, науки, освіти, представників урядових або бізнесових кіл, які підтримували професійні контакти з українцями або навчалися в Україні;

Е) документи, утворені в Україні зарубіжними державними і недержавними установами та організаціями, які містять інформацію про Україну та українців: а) дипломатичні документи; б) документи зарубіжних бюро ЗМІ; в) документи військових, економічних, культурних, релігійних, наукових, освітніх, бізнесових представництв; г) рукописні і документальні колекції, зібрані іноземцями в Україні» [3, с. 21–22].

Ця типологічна схема, розроблена під керівництвом І. Матяш, як бачимо, є найширшою з усіх проаналізованих. По суті, це зведений доробок, що синтезував ідеї попередників.

Прикладом практичного втілення теоретичних розробок у класифікації архівної україніки стало оприлюднення у 2007 р. 11-ти груп документів, які є профільними для зберігання у ЦДАЗУ: «особисті документи представників народу України, які були створені на сучасній території України і на законних підставах вивезені за кордон; зібрання архівних документів, автографи, рукописні книги, вивезені з сучасної території України; приватні зібрання документів державних і політичних діячів, утворені поза сучасними кордонами України; документи, створені приватними та громадськими українськими організаціями поза сучасними кордонами України; зібрання архівних документів або складові частини архівів чи бібліотек, створених українськими емігрантськими групами поза сучасними кордонами України, у тому числі історичні документи, літературні рукописи, рукописні книги; документи приватних установ та організацій, а також документи особового походження, колекції рукописів і документів, створені іноземцями на сучасній території України або пов'язані з Україною; копії документів офіційних дипломатичних місій інших держав на сучасній території України; копії документів дипломатичних іноземних місій у Російській імперії та Радянському Союзі, Австрійській та Австро-Угорській імперіях, Польській республіці, Королівстві Румунія, Королівстві Угорщина та Чехословацькій Республіці періоду між двома світовими війнами, тематично присвячені подіям на сучасній території України; копії документів військової та цивільної окупаційної влади воєнного часу на сучасній території України; копії документів іноземних фірм, культурологічних, релігійних, інформаційних та інших організацій, які діяли на сучасній території України; документи іноземців,

* Очевидна технічна помилка: літера «в» повторюється двічі [3, с. 21].

які перебували на сучасній території України (щоденники, подорожні записи, мемуари або інші документи)» [4].

Типологічна схема, покладена ЦДАЗУ в основу комплексування фондів, є найкоротшою з розглянутих за кількістю позицій. Специфікою даної групи є, як зазначалося, практичний, прикладний характер. Про це свідчить відсутність детального розгляду видів документації, яка складає україніку, а також акцент на кордони України. Так, у восьмій позиції методично перераховано країни, чії дипломатичні іноземні місії мають документи стосовно територій, що входять до складу України сьогодні. Враховуються також обставини відчуження документів з України, тобто шлях їхнього перетворення на архівну україніку, та авторство, – тобто закладено елементи поділу архівної україніки на «український» за «закордонний» комплекси.

Варто зауважити, що сім пунктів з викладених одинадцяти говорять власне про документи, тобто оригінали, а решта чотири – про копії документів. Це пов'язано з принципом провенієнції – походження документів. Тобто документи, що належать до цих чотирьох позицій, безперечно є складовою національної архівної спадщини іншої країни, і Україна може лише висловити побажання отримати копії цих документів. Стосовно ж документів семи груп, то питання про їхнє передавання Україні має право на існування.

Паралельний аналіз чотирьох типологічних схем (Г. Боряка, Патриції К. Ґрімстед, І. Матяш та ЦДАЗУ) дозволяє зробити певні висновки. Впадає у вічі, що елементи типології Ґрімстед присутні у інших трьох типологіях. Найповнішою є типологія І. Матяш. Дослідниця об'єднала в одній типологічній схемі два підходи Патриції К. Ґрімстед до проблеми типології україніки: інституційне та територіальне походження документів, – те, що знайшло відображення у виокремленні «українського» та «зарубіжного» комплексів, – з одного боку, та обставини їхнього відчуження, з іншого. Окрім того, було виділено три складових україніки («автентична», «історична» та «модерна»), до яких було віднесено комбінацію восьми груп (від А до Е).

За основу аналізу було взято хронологічно першу типологію архівної україніки Г. Боряка (№ 1). Два перших пункти його типології співпали з двома першими пунктами Патриції К. Ґрімстед (№ 2) та І. Матяш (№ 3), однак не співпали з пунктами типології ЦДАЗУ (№ 4), що можна пояснити, як вказано вище, практичними потребами типологізації, проведеної спеціалізованим архівом. Третя та четверта позиції типологій № 1 і 2 не знайшли відображення у типології № 3. Очевидно, це викликано тим, що документи цих груп можуть бути затребувані лише у вигляді копій, оскільки за ознакою походження належать тим країнам, органи яких їх і створювали. Те саме стосується позицій № 6 типології № 3. Типологія № 3 розширила п'яту позицію типології № 1 через залучення принципу обставин відчуження документів, бо пункт типологій № 1 та 2 включає в себе документи груп А та Б – тобто як вивезені емігрантами, так і переміщені за радянського часу. Пункт № 7 відображений у перших трьох схемах. Не знайшла відображення позиція № 8

(документи нелегальних/висланих організації/осіб) у типологіях № 3 та 4. Єдина кореляція – це пункт «в» групи А: документи, утворені в Україні й вивезені емігрантами (переважно міжвоєнного і повоєнного періодів): «в) українських військових підрозділів (легальних та нелегальних): УПА, Січові Стрільці та ін.» [3, с. 21]. Позиція дев'ята присутня в усіх типологічних схемах. Типологія № 3, подібно до пункту п'ятого, розширила перелік типів обставинами відчуження документів. Для типології № 4 цей пункт взагалі є першим у переліку документів, якими має комплектуватися архів. Пункти 10–12, 14, 16 та 17 присутні у всіх типологіях, з виголошеною вище тенденцією до деталізації типології № 3. Пункт 13 відсутній у типології № 2, натомість типологія № 3 включає детальний перелік потенційних фондоутворювачів. Пункт вісімнадцятий типології № 4 вкладається в рамки двох пунктів (17 та 18). Частина групи А типології № 3 не знайшла відповідника у трьох типологіях, очевидно, через детальний перелік потенційних фондоутворювачів. Викликає подив відсутність п'ятнадцятої позиції у типології № 3 – документи військової та окупаційної цивільної влади на українських землях. Адже, з огляду на кількість збройних конфліктів на українських теренах, ця група документів є істотною складовою архівної україніки.

Таким чином, існуючі типології доповнюють поняття «архівна україніка». Базовими для всіх типологій стали розробки американської дослідниці Патриції К. Ґрімстед. Типологія ЦДАЗУ модифікувала доступні класифікації для здійснення завдань, поставлених перед архівом – поповнення своїх фондів оригіналами чи копіями документів, включених до поняття «архівна україніка». За кількісними параметрами найбільш ємною є типологія Г. Боряка. Однак за змістовним наповненням та новизною підходу, врахуванням принципу відчуження документів типологія, покладена ЦДАЗУ в основу Національного реєстру «Архівна україніка», безперечно є кроком уперед в усвідомленні варіативності складових архівної україніки та покликана сприяти повноцінному поповненню Національного архівного фонду України документами архівної україніки.

1. Боряк Г. В. Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка / Г. В. Боряк // Архівознавство: [підруч. для студ. вищ. навч. закл. України / За ред. Я. С. Калакури]. – К.: НАУКМА, 1998. – С. 105–130. 2. Ґрімстед П. К. Архивная россика/советика. К определению и типологии русского архивного наследия за рубежом / П. К. Ґрімстед // Проблемы зарубежной архивной россики: [сб. статей / Под. ред. В. П. Козлова]. – М.: Русский мир, 1997. – С. 7–43. 3. Матяш І. Архівна україніка в Канаді: історіографія, типологія, зміст / І. Матяш; Держкомархів України; Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства; Нац. академія наук України; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Канад. ін-т укр. студій при Альберт. ун-ті. – К.: ТОВ «Видавництво “Горобець”», 2008. – 150 с. 4. Наказ ДКАУ «Про затвердження положення про Центральний державний архів зарубіжної україніки» від 15.06.2007 № 95 [Електронний ресурс] // Наказ ДКАУ «Про затвердження положення про Центральний державний архів зарубіжної україніки». – Офіційний сайт Державної архівної служби України. – Нормативна база. – Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/Law-base/SCAU/?2007-95>. 5. Grimsted P. K. Trophies of War and Empire: The Archival Heritage of Ukraine, World War II, and the International Politics of Restitution / P. K. Grimsted; [foreword by Charles Kecskeméti]. – Cambridge, MA: Harvard University Press for the Ukrainian Research Institute, 2001. – 749 p.